

EGÉSZ ÉLETÉBEN A KÍVÁNCISISÁG HAJTotta SOMOGYI KÁROLYNÉT

Foglalkozása: fotóriporter

Amikor 1968-ban az algyői olajmezőn kitért a 168-as kút, két méterre fotózott a fekete pokoltól. Kilógatta magát az épülő tarjáni víztornyból, hogy megörökítse, hogyan festik az oldalát. Mindezt hagyományos felszereléssel a kezében. Minden érdekelte, de leginkább az ember: ő a jövőre nyolcvanéves Somogyi Károlyné, a Délmagyarország egykori fotóriportere.

Eddigi életének több mint a felét, 44 évet áldozott lapunknak és annak a munkának, amit imádott: a fotózásnak. *Somogyi Károlyné* nem pályatürelmetlen ember, s amikor most, lapunk 95. születésnapján megkérdeztük a már nyugdíjas kollégánkat, hogy tekint vissza a Délmagyarországnál töltött évtizedekre és választott hivatására, csak ennyit válaszolt: „Ezt a munkát nekem találták ki!”

Somogyiné Magdika élete egy regény, attól kezdve, hogy Újvidékről – ahol az ottani nemzeti színházban Puckot játszotta a Szentivánéji álomban, miközben tanítóképzőbe járt, és cikket írt a Reggeli Újságba – 1946-ban hasonló csúszva szökött át a határon Szegedre, és élt hosszú évekig nagy-nagy szegénységben. Eközben öt gyermeke született, az egyik sajnós pici korában meghalt. Férje jogászként akkor B-listán volt, krampácsolóként dolgozott a vasútnál, és Magdika még takarítást is elvállalt a vámhivatalban: hajnali 3-tól 7-ig söpört, felmosott. (A volt Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalatnál nyilvántartott személyi anyagában is az szerepelt: eredeti foglalkozása – takarítónő.)

Hogy lett fotóriporter? A véletlennek köszönhet, vett egy Flexaret típusú cseh gépet, fényképezte a gyerekeit, elvitte a filmet előhívatni, s meglepve látta viszont a képeket a Széchenyi téri kirakatban, kinyitva. Mert jók voltak. Belépett a fotóklubba, megtanulta az alapokat, és amikor a Délmagyarországban az övé lett a hónap legjobb képe, hívatta a főszerkesztő, Lőkös Zoltán: lenne-e kedve a lapnál dolgozni?

Kétezer forintot ajánlottak neki – 1959-et írtunk –, mire ő felkiáltott, hát az rengeteg.

Somogyi Károlyné azt a szót nem ismerte, hogy nem

FOTÓ: SCHMIDT ANDREA

„Adhatunk kevesebbet is” – hangzott a válasz, és így alkalmazták ezer forintért előbb négy, majd tizen négy órában, hiszen számára összefolytak a nappalok az éjszakával. A szabadtérről sokszor haza se ment, a hajnal már a szerkesztőségi laborban találta. „Szerecsére sose tudtam négy óránál többet aludni – ez ma is így van” – mondta Magdika, aki 75 éves koráig, nyugdíj mellett is fotózott a Délmagyarországnál. Búcsúztatóján *Szavay István* köszönt el tőle, aki kiemelte: Magditól egy szót nem hallott sosem: a nemet.

Negyvennégy év a pályán – szinte hihetetlen, pedig ez az igazság. Tizenkét évig egy Simson motoron járt a téma nyomában esőben, fagyban, össze is szedett egy örökös arcüreggyulladás. Majd négy Skodát nyúlt el, tízezer kilométer híján egymilliót vezetett. Elvezette Budapesten az újságíróiskolát, kiállításokon szerepelt. Ma is szakmai bravúrként jegyzi, hogy az algyői 168-as olajkút kitérésénél két méterre fényképezett a kitérésről az-az besztruhában, fülvédőben. „Annak olyan hangja volt, hogy szinte fáj, meg is süke-

tültem egy kicsit” – vallotta be, meg azt is, hogy bizony félt, de hajtotta a kíváncsiság, vonzották a veszélyes helyzetek. „Még a lelkem is reszketett.” Pálison 1990-ben egy Lada Samarával női autóversenyen indult, a közönség tombolt, és azt kiabálta: „Gyerünk, Nagymami!” Húsz induló között a tizenegyedik helyen végzett.

Somogyi Károlyné sajnos ma már abbahagyta a fotózást, mert nincs gépe, kis nyugdíjából drága mulatságnak tartja. A digitális technika pedig nem érintette meg.

FEKETE KLÁRA

95

Ez a kilencvenöt esztendő a honi sajtóviszonyokat tekintve igencsak tekintélyes szám. A Népszava tud több egybefüggő időt, mondjuk. Ám ha mégis egy szót, csak egyetlenegyét kérnének az információ ítélőszékén tőlem, akkor azt mondanám, hogy felelősség. De persze nem úgy felelős a tollforgató, mint egy anya, mint egy tábornok, vagy egy polgármester, mert hír és mondat fölött bíbelődni más természetű ügymenet, mint pelenkázni vagy lerohanni Irakot. Meg aztán ki állíthatja, hogy nem téved. Ki mondhatja, hogy mindig pontos és nagyszerű, grammatikailag fitt, hogy mindig az a virág pompázik a szegedi hobbikert végében, amelyről ő beszél. Azt mondanám én, hogy felelősen kell elfogultnak lenni, vagyis ha észlelek egy porfoltot valaki hatalmasság vagy városi tekintély orrán, hát nem mondom kettőt, és azt se mondom, hogy egy sincsen ott.

Ennek az újságnak van egy városa.

A városnak van egy újsága.

Ám egy újság életében a születésnap legkevésbé sem az újságíróról szól. Ilyen ünnep esetében az újságíró léte, fennkölt érzése, édes-bús nosztalgiája, ünnepi díszje egyszerűen csekélység, smafu. Egyáltalán nem érdekes. Ha minálunk ügyködne Egon Erwin Kisch, a száguldó riporter, ő is pótolható lenne. Mert manapság minden újságíró pótolható. De az elv, amellyel egy újságot szerkesztenek, már nem az. Egy ilyen újságban, mint a miénk, a legfontosabb riportnál is fontosabb a gyászír, a mozműsor és az időjárás-jelentés, az idő jótékony nehézkedése, a megszokás észrevétel, mégis működő hatalma, és mi ezt benn, a redakció épületében jól tudjuk, és már régen nem építünk személyi kultuszt az írástudás képességéből. Miközben persze öröm, ha hátul a tárcának van néhány megörögzött olvasója, ha a vezető jegyzetnek a harmadik oldalon van néhány állandó böngészője, és ha akad olyan kolléga, aki név szerint is közkedvelt a szegedi bokszt, politika- és szerelembajnokságban. Jól tudjuk, az újság nem nélkülözhető, a hírlapíró viszont igen, mert a híreket úgyis lekörmöli valaki.

Van egy kolléganőm, hússzor is beszélt már egy informátorával, egy úgynevezett komoly és megbízható riportalannal, egészen barátságos a kapcsolatuk, már névnapon is megköszöntik egymást, a családi helyzet felől érdeklődnek tapintatosan, ám személyesen még soha nem találkoztak. Manapság ekképpen megy ez. De persze nem volt mindig így. Kilencvenöt év alatt több szegedi nemzedéket szolgált ki ez a lap, így és úgy, jól vagy rosszul, tette dolgát. S az irodalomtörténetet is tudjuk. Hogy ki mindenki költő és író feszült föl az információ oltárára ebben a városban Gárdonyitól Tömörkényig, Móraig, a drága Juhász Gyulától a drága Baka Istvánig, Petri Csától Veres Miklósig. De az olvasót az irodalomtörténet sem érdekli igazán. A helyzet az, hogy az olvasót az olvasó érdekli. Megy az utcán, üldögél a hivatali széken, lapozgat a sarki söröző kora délelőtti fényében, és azt nézi, irtak-e róla valami lényegeset. Megírták-e, hogy szegény. Megírták-e, hogy átkozottul nehéz a sorsa, hogy boldogtalan, hogy többet akar, hogy elégedetlen, vagy hogy sikeres a vállalkozása, hogy becsapták, szerelmes, hogy a felesége megszökött egy török hajóskapitánnyal, hogy szomszédja lélegzik, és az nagyon idegesítő. Ezért az olvasóval csínján kell bánni. Bizony, születésnapon sem lehet másként. Kilencvenöt esztendeje adjuk a hírt esőről, hóról, rügyfakadásról, születésről, halálról, áremelésről, balesetről, szexuális és anyagi természetű örömről és tragédiáról. Tegnap is így volt, holnap sem lesz másként. Én magam csekély ideje írok ebbe a lapba. Mert tizenöt év voltaképpen semmi, kamaszkor. De persze tudom, hogy Juhász Gyula már húszévesen megmentett egy gyilkossággal vádolt áttutazót, aki reggel halott hölgyet talált maga mellett egy szegedi motelben. Úgy írta meg a vezércikket az ifjú Juhász, hogy másnap exhumáltak, és kiderült, nincsen szó gyilkosságról. És még láttam első főszerkesztőmet, Sz. Simon Istvánt a lap mai tárcaírójával, Podmaniczky Szilárdal lassút táncolni egy önfeléd Mikulás-ünnepségen. Dolgoztam kollégákkal, akik már máshol nyüglődnek. Dolgoztam kollégákkal, akik már nem élnek.

És ha még megkérdeznék, hogy az elfogult felelősség mellett mi lenne az, amit szeretnénk ebben a lesajnált, értékét veszített, meggyötört szakmában, mi az, amire vágyom, és ami mégse sikerül soha, akkor csak azt mondanám, nos, olyan szeretnék lenni, mint te, Olvasó.

De látod, mindig is csak olyan leszek, mint amilyen én vagyok.

Az első cikkben is.

A kilencvenötödikben is.

SZÍV ERNŐ

CICCIOLINA, KIS SAJTÓHIBÁVAL

Alig használt feleség, film 81 éven felülieknek

A gondos korrektori és szerkesztői munka mellett is kerülhet az újságba tévedés. Az elütésből, betűcseréből eredő sajtóhibán utóbb már szerzője is mulat, a megjelenés napján azonban a „bűnrészesekeknek” nincs sok kedvük nevetni. A következő lapszámokban pedig következhet a helyesbítés.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Képmutatás lenne azt állítani, hogy a 95 éves Délmagyarország mentes volt a figyelmen kívül hagyás, fáradtság, és még ki tudja, mely okból eredő sajtóhibáktól. Hogyan cseréljünk apróhirdetés útján feleséget?

Milyen lehet az a film, amelyet csak nyolcvan éven felüli nézőknek ajánlanak? Mivel keltett a vártnál is nagyobb botrányt Szegeden Cicciolina? A válaszokat lapunk hasábjain találták meg a figyelmes olvasók.

A legnevezetesebb bakikat máig emlegetik a sokat tapasztalt korrektorok. Az 1970-es tiszai árvíz után kezdtek a mai szegedi partfal építését. Ugyanebben az időben a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) jövőbe mutató elhatározása volt, hogy sorait megfelelő káderekkel erősíti, s még hatékonyabbá teszi az élcsapat működését. Így mosódhatott össze egy nyomdász fejében az árvíz elleni védekezés és az MSZMP fejlesztése. A szedő az új gát emeléséről szóló cikk

AUTÓ VAGY ASSZONY?

Egy alkalommal az apróhirdetés oldalon egy autó- és egy társkereső hirdetés szövegében is hibát talált a sasszemű korrektor. Javítás közben azonban fölcserélte a szövegek első sorát. Kérdés, hányan választottak az „Alig használt feleségemet elcserélném...” kezdetű hirdetésre.

címét „partépítés”-ről „pártépítés”-re javította, nem kevés szófacsarási tehetségről téve tanúságot. A pártbizottság vezetői viszont a histeria szerint a cikk megjelenésének hatására elveszítették humorérzéküket.

A nyolcvanas évek közepén az ak-

kor még Vörös Csillag (azelőtt és azután: Korzó) moziban játszott filmek egyikét 81 (!) éven felülieknek ajánlotta a Délmagyar. Természetesen csupán annyi történt, hogy a még ólomszedéssel készülő lapban fölcserélték a számokat. A nevezetes baki még a Ludas Matyi című szatirikus hetilap Tücsök és bogár rovatába is beverekedte magát. Peterdi Pál szerkesztő (és kitűnő humorista) csak annyit fűzött hozzá a szokatlannul magas korhatár megjelöléséhez, hogy a nyolcvan éven aluliak bizonyára csak déd- vagy ükszüleik engedélyével nézhetik meg a filmet...

Aztán a rendszerváltozás hajnalán föllebbenő vasfüggöny mögött ugyanis készen és lenge öltözkében ott

állt *Staller Ilona*, alias *Cicciolina* (*Husika*), hogy nagyformátumú művészetével Szegedet is elkápráztassa. Az ifjúsági házban tervezett föllépés hírére azonnal tiltakozott az egyház. A produkció lefűzését szorgalmazó cikkbe mindössze egyetlen föllésges betű került, ebből viszont nagy botrány lett. A nevezetes mondat így jelent meg: „Az egyházközségek a jó ízlés (kiemelés a szerkesztőtől) és a közérköls nevében Staller Ilona föllépése ellen emelik fel szavukat, és nyomatékosan kérik annak megakadályozását.” Az eredeti szövegben természetesen az „ízlés” szó szerepelt. A vétkes nyomdai szedőnek azóta is fáj, hogy akadtak, akik szándékosan tételeztek föl a részéről.